

Katarína Tomašovičová

Anglické protějšky českých adverbii zřetele a míry

(English counterparts of Czech adverbs expressing respect and measure)

Bakalářská práce, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka didaktiky, 79 s.

Praha, září 2013

posudek oponenta

Bakalářská práce Kataríny Tomašovičové se věnuje otázce anglických protějšků českých adverbii, zejména pak protějškům divergentním. Autorka se zaměřuje na analýzu příkladů morfologicky i sémanticky rozdílných příslovcí, jejichž význam je v paralelním anglickém textu vyjádřen jiným způsobem (tj. pomocí jiného slovního druhu) nebo je z anglické verze zcela vypuštěn.

Teoretická část práce popisuje slovnědruhovou kategorii adverbii v obou zkoumaných jazycích z hlediska morfologického (zejm. derivačního), syntaktického i sémantického. Zdůrazňuje se, že kategorie adverbii je značně heterogenní, a tudíž je velice obtížné ji přesně vymezit. Autorka zde pracuje s poměrně rozsáhlou sekundární literaturou, což jí umožňuje nahlížet problematiku definování a klasifikace adverbii z rozličných úhlů pohledu. Výchozí hypotéza práce byla formulována především na základě poznatků o rozdílech v užívání adverbii v anglickém a českém jazyce, jež jsou uvedeny ve studii J. Hladkého „A contrastive view of adverb frequency in English and Czech“ (1981) a MSA (Dušková et al., 1988). Hladký poukazuje na výrazné rozdíly v četosti výskytu adverbii mezi českou a anglickou verzí téhož beletristického textu, v němž zhruba jen polovinu českých adverbialních protějšků tvořily v angličtině protějšky konvergentní. Význam nesený zbylými adverbii byl v angličtině vyjádřen jinými prostředky, zejména adjektivy a substantivy. Cílem práce bylo ověřit a zpřesnit závěry Hladkého studie výzkumem založeným na korpusových metodách.

Z paralelního vícejazyčného korpusu *Intercorp* autorka vybrala po šesti rozdílných adverbiiích zřetele (*fyzicky, společensky, citově, duševně, životně, politicky*) a pěti adverbiiích míry (*částečně, značně, nadobro, poněkud, úplně*). U každého adverbium bylo excerpováno dvacet příkladů s divergentním anglickým protějškem (výjimkou bylo adverbium *životně*, u něž nebylo možné dohledat dostatečný počet výskytů, které by odpovídaly požadavkům práce, proto bylo k původním pěti zamýšleným příslovcím zřetele dodatečně přidáno adverbium *politicky*). Celkově tak autorka analyzovala 211 příkladů divergentních protějšků, 111 u adverbii zřetele a 100 u adverbii míry.

U každého z analyzovaných adverbii je podán pečlivě zpracovaný přehled nalezených anglických protějšků, klasifikovaných podle jejich slovnědruhové příslušnosti. V závislosti na jednotlivých adverbiiích autorka rovněž hodnotí jejich kolokabilitu a míru ustálenosti či naopak variability, kterou je možno pozorovat ve volbě jejich překladových protějšků. Výsledky analýzy potvrdily základní výchozí předpoklady: ve více než polovině zkoumaných příkladů bylo divergentním protějškem českých adverbii anglické adjektivum, následované

substantivem (20%), nulovým protějškem (15%), slovesnými tvary (5%) a idiomy (5%). Oproti Hladkého studii poskytuje předložená práce srovnání ve frekvenci rozdílných typů překladových protějšků mezi dvěma sémanticky odlišnými skupinami příslovcí. Tyto rozdíly je možno velice dobře pozorovat u protějšků adjektivních, které se vyskytly v 81% případů adverbii zřetele, ale pouze jen v 22% dokladů adverbii míry. Obdobné rozdíly je možno pozorovat též u protějšků nulových.

Práce je psána velmi pěknou angličtinou; jazykové a formální nedostatky jsou pouze ojedinělé (zejména se jedná o ne vždy adekvátní užití členů, slovosledu a interpunkce a o občasné překlapy). Téma je zpracováno pečlivě a přehledně, s důrazem na systematickosti a názornost výkladu. Kvantitativní výsledky analýzy jsou zpracovány v dílčích tabulkách; všechny zkoumané doklady jsou zahrnuty v příloze práce.

K práci bych ráda vznesla následující dotazy:

- Na str. 52 jsou nastíněny další možné oblasti výzkumu, včetně zkoumání rozdílů mezi překladovými protějšky v jednotlivých typech textů. Pracovala autorka v tomto výzkumu pouze s beletrií nebo i s jinými texty? Bylo by možné očekávat větší či menší zastoupení konvergentních protějšků kupř. v akademické angličtině?
- V rozboru adverbia *úplně* je uvedeno, že český překlad je možno považovat za konkrétnější, avšak že anglická verze „does not seem to lack anything in implications“. Bylo by možné tuto formulaci více specifikovat? Lze nalézt důvod, proč k tomuto rozdílu mezi angličtinou a češtinou dochází?

Závěr:

Bakalářská práce Kataríny Tomašovičové je velice podnětnou studií, jež počtem analyzovaných příkladů nejen splňuje, ale i přesahuje požadavky na tento typ práce kladené. Doporučuji ji proto k obhajobě a předběžně hodnotím známkou výbornou.

Mgr. Jiřina Popelíková

V Praze dne 2. 9. 2013